

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-02-28

Diarienummer 0001/23

Handläggare

Hans Timan

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: hans.timan@arbvux.goteborg.se

Yttrande till utbildningsdepartementet om promemorian Krav på folkhögskolorna när undersköterska blir en skyddad yrkestitel

Förslag till beslut

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till utbildningsdepartementet.

Sammanfattning

Utbildningsdepartementet har tagit fram en promemoria avseende krav på folkhögskolorna när undersköterska blir en skyddad titel. Remissen har översänts till Göteborgs Stad för yttrande och stadsledningskontoret har bedömt att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska yttra sig direkt till utbildningsdepartementet för stadens räkning.

Under rubriken "Förvaltningens bedömning" lyfter förvaltningen ett antal tänkbara konsekvenser av förslaget, bland annat kopplat till att en intygsbaserad utbildning föreslås klassas på samma sätt som en reguljär yrkesutbildning som eleven blir betygsatt på och vad detta kan innebära.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslagen innebär inte att kommuner eller regioner får några nya ekonomiska åtaganden eller några nya krav som inskränker kommunernas eller regionernas självstyre. Genom att säkerställa att studerande på relevant kurs på folkhögskola kan ansöka om bevis om rätt att använda den skyddade yrkestiteln undersköterska ökar antalet potentiella arbetstagare med rätt att använda yrkestiteln undersköterska. Det kan alltså bli lättare för kommuner eller regioner att rekrytera undersköterskor med god kompetens.

I sammanhanget kan nämnas att promemorian tar upp att det i propositionen Stärkt kompetens i vård och omsorg – reglering av undersköterskeyrket (prop. 2020/21:175 s. 20) beskrivs att det inom kommunal verksamhet kommer att behövas drygt 35 000 fler undersköterskor fram till 2040 för att klara av att hålla samma underskötersketäthet som under 2018. Inom regionerna beräknas motsvarande behov till en ökning med knappt 12 000 undersköterskor fram till 2040. Promemorian bedömer att dessa siffror troligtvis är en underskattning av det framtida behovet, med tanke på den pågående utbyggnaden av primärvården och den nära vården.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Konsekvenser för jämställdheten

Den som är till exempel utbildningsanordnare får enligt diskrimineringslagen (2008:567) inte diskriminera någon studerande som deltar i eller söker till verksamheten (2 kap. 5 §). Det innebär bland annat att diskriminering ska motverkas och likvärdighet främjas oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck m.m. De flesta av de anställda undersköterskorna är kvinnor. Endast cirka 10 procent är män. Det finns inga skäl att anta att förslagen kommer att medföra en jämnare könsfördelning. Utbildningen vänder sig dock till både kvinnor och män, vilket ger dem lika möjligheter att ta del av denna. Därmed påverkas inte jämställdheten.

Konsekvenser för studerande med funktionsvariation

Den som är till exempel utbildningsanordnare får enligt diskrimineringslagen inte diskriminera någon studerande som deltar i eller söker till verksamheten (2 kap. 5 §). Det innebär bland annat att diskriminering ska motverkas och likvärdighet främjas oavsett funktionsnedsättning m.m. Utbildningen vänder sig till alla oavsett funktionsvariation och därmed påverkas inte studerande med funktionsvariation på något särskilt sätt av förslagen i denna promemoria.

Konsekvenser för de integrationspolitiska målen

I de integrationspolitiska målen anges att alla ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Generellt är en stor del av deltagarna i folkhögskolans kurser utrikes födda. Under 2021 var det 32 procent av de studerande inom allmän kurs på gymnasial nivå och 14 procent inom särskild kurs på gymnasial nivå som var utrikes födda. Utbildningen vänder sig till alla oavsett bakgrund och bedömningen är att förslagen står i överensstämmelse med de integrationspolitiska målen

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 14 mars 2023.

Beslutet skickas till

Utbildningsdepartementet.

Bilagor

1. Utbildningsdepartementets promemoria Krav på folkhögskolorna när undersköterska blir en skyddad titel

Ärendet

Stadsledningskontoret har bedömt att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska yttra sig direkt till utbildningsdepartementet om aktuell remiss för stadens räkning. Senaste dag för besvarande är den 16 mars 2023, men förvaltningen har varit i kontakt med departementet om att nämnden kommer inkomma sitt yttrande efter sammanträdet den 21 mars.

Beskrivning av ärendet

Undersköterska blir den 1 juli 2023 en skyddad yrkestitel. Det kommer då att krävas ett bevis utfärdat av Socialstyrelsen för att få använda titeln i yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område och i verksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Grunden för att kunna få ett bevis om skyddad yrkestitel kommer att vara det nya utbildningsinnehållet i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram eller motsvarande kompetens.

Utgångspunkten för när ett bevis om rätt att använda den skyddade yrkestiteln ska utfärdas kommer att vara utbildningsinnehållet i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska ska enligt 4 kap. 5 a § andra stycket patientsäkerhetslagen efter ansökan utfärdas till den som har en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning (komvux), eller har förvärvat en kompetens som motsvarar den som uppnås genom en sådan utbildning. Med kompetens som motsvarar den som uppnåtts genom utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller komvux avses utbildning med inriktning mot vård och omsorg från en utbildningsanordnare utanför gymnasieskolan eller komvux. Det kan bland annat vara fråga om en undersköterskeutbildning från folkhögskola. Arbetlivserfarenhet i sig kan inte ses som motsvarande kompetens i den mening som avses i bestämmelsen (prop. 2020/21:175 s. 79).

När lagändringarna trätt i kraft gäller vissa övergångsbestämmelser. Den som vid ikraftträdandet är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska får fortsätta att använda titeln under en tioårsperiod till och med den 30 juni 2033 trots att han eller hon inte fått bevis om rätt att använda den. Ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska ska utfärdas till den som senast den 30 juni 2033 lämnar in en ansökan om bevis och som har en utbildning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller komvux som genomförts enligt äldre bestämmelser (punkt 2 och 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om ändring patientsäkerhetslagen).

I bilagd och remitterad promemoria lämnar utbildningsdepartementet förslag till en ändring i förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Förslaget innebär att det ska vara ett villkor för en folkhögskola som vill få statsbidrag för kurser med yrkesinriktning mot arbete som undersköterska att folkhögskolan ställer krav på resultat av lärande som motsvarar de krav som ställs på motsvarande utbildning inom gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning. Folkhögskolorna ska också vara skyldiga att utfärda ett intyg till de studerande som har nått godkänt resultat, så att de, på samma sätt som den som har en motsvarande utbildning från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning, kan ansöka hos Socialstyrelsen om att få ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska.

Ändringen i förordningen om statsbidrag till folkbildningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen instämmer i den bedömning som görs i promemorian om att förslagen inte innebär att kommuner eller regioner får några nya ekonomiska åtaganden eller några nya krav som inskränker kommunernas eller regionernas självstyre. Genom att säkerställa att studerande på relevant kurs på folkhögskola kan ansöka om bevis om rätt att använda den skyddade yrkestiteln undersköterska ökar antalet potentiella arbetstagare med rätt att använda yrkestiteln undersköterska. Det kan alltså bli lättare för kommuner eller regioner att rekrytera undersköterskor med god kompetens.

Noteras bör dock att det kan uppstå konsekvenser av att en intygsbaserad utbildning ska klassas på samma sätt som en reguljär yrkesutbildning som man blir betygsatt på. Det kan leda till att fler väljer att inte studera vid kommunal vuxenutbildning, där kraven är högre då den leder till betyg. Behovet av undersköterskor är stort, men kvalitetskravet bör vara fortsatt högt på dem som tar examen.

I dagsläget innehar folkbildningen SFI motsvarande kommunal vuxenutbildning. Detta förfarande gör att hemkommunen inom SFI i dagsläget inte har ansvar för uppföljning och kvalitetssäkring av innehållet för utbildningen då folkbildningen är egen huvudman men denna uppföljning görs i dagsläget inte heller av staten eller folkbildningsrådet. Här önskar Göteborgs Stad en justering av detta förhållande i det fall utbildningen till undersköterska även ska kunna genomföras av annan huvudman än kommun eller region.

Göteborgs Stad har stor erfarenhet av att arbeta med yrkesutbildningar inom området undersköterska som reguljär utbildning och som kombinationsutbildning. Staden har i olika uppföljningar identifierat vikten av att de som ska anställa kan känna sig trygga med ett system som ska kvalitetssäkra likvärdighet i kompetens hos den utbildade. Göteborgs Stad ser därför en risk i att intyg inte blir lika kvalitetssäkrat som betyg. Staden ställer sig frågande till otydligheten om vem tar fram och vem kommer följa upp de intyg som skrivs och säkerställer likvärdig bedömning om inte en tydlig styrning från staten finns.

Andreas Lökholt
Förvaltningsdirektör

Hans Timan
Förvaltningscontroller